

**სახელმწიფო ფისკალური პოლიტიკა –
ქვეყნის საინვესტიციო მიმზიდველობის
ერთ-ერთი რეალური განმსაზღვრელი**

ნიკოლოზ ბაკაშვილი,
ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი, შპს აუდიტორული ფირმა
„ბაკაშვილი და კომპანიის“ დირექტორი

რეზიუმე

სტატიაში ყურადღება გამახვილებულია საქართველოს ეკონომიკის განვითარების სადღეისოდ უაღრესად აქტუალურ პრობლემაზე - საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან ინვესტიციების მოზიდვაზე. ამ მიზნით განხილულია ინვესტიციათა სახეობები და ინვესტიციამომზიდველი ფაქტორები, ასევე ფისკალური პოლიტიკის ლიბერალიზაცია საქართველოში და მისი მნიშვნელოვანი შედეგები, როგორიცაა: პირდაპირი, პორტფელური, რეალური, არასაფინანსო და ინტელექტუალური ინვესტიციების ზრდა, როგორც მოკლევადიან ასევე, საშუალოვადიან და გრძელვადიან კაპიტალურ დაბანდებაში. ამასთან სტატიაში ხაზგასმულია, რომ რახან არსებითად გადასახადის გადამხდელის კისერზეა ქვეყნის ინსტიტუციური მოწყობის სიმძიმე, კვლავაც აქტუალურია გადასახადის გადამხდელისათვის შეიქმნას „სასათბურე პირობები“, რათა მისგან მიღებულმა შედეგებმა მოგვცეს სოციალურ ეკონომიკურად ძლიერი სახელმწიფოს შექმნის შესაძლებლობა.

საკვანძო სიტყვები: ფისკალური პოლიტიკა; ინვესტიციამომზიდველობა; ინვესტიციის სახეობები; საინვესტიციო გარემო; საგადასახადო ტვირთების შემცირება.

შესავალი

ნებისმიერი ქვეყნისათვის განვითარების სასურველი პარამეტრების უზრუნველყოფის, არსებული ეროვნული, სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების მოგვარების საქმეში ინვესტიციებს, მიმზიდველ საინვესტიციო გარემოს და შესაბამისად, ინვესტიციურ აქტიურობას მნიშვნელოვანი როლის შესრულება შეუძლია. უცხოური კაპიტალი გვევლინება ეკონომიკის განვითარების სტრატეგიულ ამოცანად. საქართველო, რომელიც ცდილობს საგარეო-ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავებას საერთაშორისო თანამეგობრობასთან და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას, გლობალური პროცესებიდან გამონაკლისი და იზოლირებული ვერ იქნება.

ჯანსაღი, საუკეთესო, რაციონალური საინვესტიციო გარემო ინვესტორებს ინვესტიციების მოზიდვას და შესაბამისად, ეროვნული ბიზნესის აღორძინება-განვითარებას მსოფლიოს მაღალ განვითარებული ქვეყნების პროგრესული ტექნოლოგიების, მენეჯმენტისა და მარკეტინგის თანამედროვე მეთოდების დანერგვის, ექსპორტის ზრდის, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის, საერთაშორისო სამენარმეო ქსელში და ძირითად ბაზრებში ჩართვის, კონკურენტუნარიანობის ამაღლების და სხვა გზით.

ინვესტიციები მხოლოდ მაშინ შეასრულებს ეკონომიკის, სამამულო ბიზნესის განმავითარებელ დადებით როლს, როდესაც ქვეყნის მასშტაბით დამყარდება ოპტიმალური თანაფარდობა უცხოურ და ადგილობრივ ინვესტიციებს შორის (ადგილობრივი ინვესტიციების სასარგებლოდ, თუნდაც ზოგიერთ იმ სექტორში, სადაც ადგილობრივ ბიზნესს თავად შესწევს უნარი ეფექტიანად იფუნქციონიროს) და ქვეყანა ძირითადად არ იქნება დამოკიდებული უცხოურ კაპიტალზე. წინამდებარე სტატიაში სწორედ აღნიშნულ და ზოგიერთ სხვა აქტუალურ პრობლემაზეა ყურადღება გამახვილებული.

ქირითადი ნაწილი

ინვესტიციათა სახეობები და ინვესტიცია მიმზიდველი ფაქტორები

უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელობა წარმოჩინდება იმ მოტივებით, რომ ის წარმოადგენს დამატებით ინვესტიციების საშუალებას ქვეყნის მაკროეკონომიკური პარამეტრების გაჯანსაღებისათვის.

ინვესტიციების სახეობის მიუხედავად - იქნება ის პირდაპირი, პორტფელური, რეალური, არაფინანსური, ინტელექტუალური თუ არამატერიალური, და მიუხედავად იმისა, თუ რა იქნება ინვესტირების ობიექტი: რეალური კაპიტალის სხვადასხვა სახით პირდაპირი ყიდვა (რეალური ინვესტიციები) მატერიალური აქტივების ფორმით (ძირითადი ფონდები, მიწა), მშენებლობის ან რეკონსტრუქციების ანაზღაურება, ძირითადი ფონდების მოდერნიზაცია-კაპიტალური რემონტი, არამატერიალურ აქტივებში (პატენტებში, ლიცენზიებში, სარგებლობისა და საავტორო უფლებებში, სავაჭრო ნიშნებში, ნოუ-ჰაუში, ადამიანურ კაპიტალში) დაბანდებები, ფასიან ქალაქებში, მათ შორის ნილობრივ საინვესტიციო ფონდებში დაბანდებები, ფინანსური ინვესტიციები (კაპიტალის არაპირდაპირი ყიდვა ფინანსური აქტივების საშუალებით) თუ სპეკულაციური ინვესტიციები (აქტივების ყიდვა-გაყიდვა მხოლოდ ფასის შესაძლო ცვლილების გამო) და ა.შ., ყველა შემთხვევაში ინვესტორის მიერ ფასდება საინვესტიციო გარემო, რომელიც სწრაფცვალებად კონკურენტულ სამყაროში ინვესტიციურ აქტიურობასა და ეკონომიკურ ზრდა-განვითარებას შორის მჭიდრო დიალექტური კავშირურთიერთობის შედეგად ყალიბდება.

საინვესტიციო გარემოსა და ინვესტიციამიზიდველობის განმსაზღვრელ უამრავი ფაქტორიდან, უმნიშვნელოვანესია ქვეყნის პოლიტიკური მდგომარეობა და ეკოლოგიური სიჯანსაღე, კრიმინალური მდგომარეობა, ნედლეულ-რესურსული და შრომითი, სანარმოო და ინოვაციური, ინსტიტუციური, ინფრასტრუქტურული და სამომხმარებლო პოტენციალი, მაგრამ ქვეყნის ინ-

ვესტიციაში მიმდევლობის რეალური განმსაზღვრელი მაინც არის სახელმწიფო ფისკალური პოლიტიკა, საგადასახადო ტვირთი და რეგიონის სანარმოების მომგებიანობა.

სტაბილური ეკონომიკური ზრდის მიღწევის წინაპირობას პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები წარმოადგენს (პუი), საქართველოსთვის, როგორც განვითარებადი ქვეყნისთვის, ამას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. პუი საერთაშორისო საინვესტიციო საქმიანობის კატეგორიაა, რომელიც გულისხმობს ერთი ქვეყნის რეზიდენტის მიერ სხვა ქვეყნის ტერიტორიაზე განლაგებულ სანარმოში წილის ფლობას და ამ სანარმოსთან დაკავშირებული ეკონომიკური ხასიათის სხვადასხვა ოპერაციის წარმოებას. სტატისტიკური მეთოდოლოგიით, პირდაპირი ინვესტორი სანარმოს აქციების არანაკლებ 10%-ს უნდა ფლობდეს [1].

მსოფლიო ბანკის კვლევამ ცხადყო, რომ ყველა ინდიკატორის მიხედვით, საქართველო უცხოური კაპიტალის მიმართ სრულიად ღიაა და უცხოური კომპანიის მიმართ არანაირი შეზღუდვა არ არსებობს. მსოფლიო ბანკის Doing Business 2018 წლის ანგარიშის მიხედვით საქართველო ბიზნესის კეთების სიმარტივით 190 ქვეყანას შორის მეცხრე ადგილზეა [2]. წინა წელთან შედარებით საქართველოს ქულა გაუმჯობესდა 6 ინდიკატორში, ხოლო 4 ინდიკატორში დარჩა უცვლელი. საქართველომ 2004 წლიდან მოყოლებული რეიტინგის ათივე ინდიკატორში 47 რეფორმა განახორციელა, რითაც წინა წლებთან შედარებით მნიშვნელოვან წარმატებას მიაღწია და საერთაშორისო თანამეგობრობის არაერთ ქვეყანას გაუსწრო. აღნიშნულმა ფაქტმა ხელი უნდა შეუწყოს საქართველოში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობის გაზრდას. ახალი ინვესტიციების მოზიდვის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ გამოქვეყნებული პოზიტიური ფისკალური შეფასება. ასევე დადებითად ფასდება საქართველოს ფინანსური მდგრადობის დონე საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანია Moody's-ის მიერ. Moody's-ის შეფასებით საქართველოს საკრედიტო რეიტინგი Ba3-დან Ba2-მდე გაუმჯობესდა, რაც მათი მოსაზრებით მთავრობის მიერ განხორციელებულმა ეკონომიკურმა რეფორმებმა განაპი-

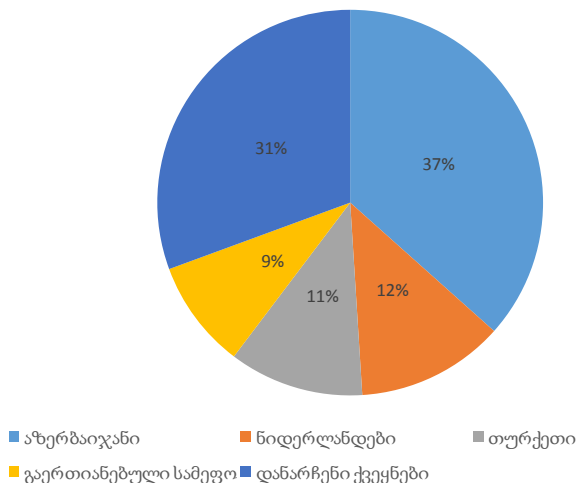
რობა.

საქართველოს კანონმდებლობაში უმნიშვნელოვანესია კანონი „ინვესტიციების სახელმწიფო მხარდაჭერის შესახებ“. ამ კანონის მიზანია ინვესტიციების განხორციელების ხელშეწყობა ინვესტიციების დაბანდებისა და სამეწარმეო საქმიანობისთვის აუცილებელი პროცედურების გაუმჯობესებითა და დამატებითი სამართლებრივი რეჟიმის შექმნით [3]. ეს ვრცელდება ნებისმიერ უცხოურ და ადგილობრივ ინვესტიციაზე, რომელსაც დააბანდებენ და გამოიყენებენ საქართველოს ტერიტორიაზე. ინვესტიციების სახელმწიფო მხარდაჭერას უზრუნველყოფს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ „ანარმოე საქართველოში“, რომელიც სახელმწიფოს წარმომადგენელია ინვესტორებთან ურთიერთობაში. სსიპ „ანარმოე საქართველოში“- ეწევა საქმიანობას: საინვესტიციო, ვაჭრობისა და „ანარმოე საქართველოში“ მიმართულებით.

საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 2017 წლის II კვარტალში 346.6 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 2016 წლის II კვარტალის დაზუსტებულ მონაცემებზე 14.3 პროცენტით ნაკლებია. მიმდინარე წლის პირველ ნახევარში განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 751.0 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის შესაბამისი პერიოდის დაზუსტებულ მაჩვენებელზე 5.5 პროცენტით ნაკლებია. 2017 წლის II კვარტალში უმსხვილესი პირდაპირი ინვესტორი ქვეყნების პროცენტულ სტრუქტურას გვიჩვენებს სექტორული დიაგრამა №1, რომლის მიხედვით პირველ ადგილზე აზერბაიჯანი იმყოფება 36.6 პროცენტით, მეორე ადგილზე - ნიდერლანდები 12.4 პროცენტით, ხოლო მესამე ადგილზე თურქეთი - 11.3 პროცენტით. სამი უმსხვილესი სექტორის წილმა (განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მიხედვით) 2017 წლის II კვარტალში 66.3 პროცენტი შეადგინა. ყველაზე მეტი პირდაპირი უცხოური ინვესტიცია ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის სექტორში განხორციელდა და 130.4 მლნ. აშშ დოლარს მიაღწია, რაც მთლიანი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 37.6 პროცენტია. მეორე ადგილზე იმყოფება მშენებლობის სექტორი

70.0 მლნ. აშშ დოლარით, ხოლო მესამეზე - სასტუმროების და რესტორნების სექტორი 29.3 მლნ. აშშ დოლარით [4].

ინვესტიციური გარემო კომპლექსური ცნებაა და გულისხმობს ინვესტიციების განვითარებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას. კერძოდ, იგულისხმება თუ რამდენად ხელსაყრელია კაპიტალდაბანდება როგორც იდეოლოგიური, ასევე პოლიტიკური და, რაც მთავარია, ეკონომიკური თვალსაზრისით. ამისათვის საჭიროა გაანალიზდეს: ფინანსური ბაზრის მდგომარეობა ქვეყანაში, მოზიდულ და სამამულო ინვესტიციებს შორის თანაფარდობა, ინვესტიციების ეფექტიანობის ყველა ფაქტორი და განისაზღვროს საინვესტიციო პროექტების განხორციელების რისკი. აქედან გამომდინარე, ინვესტიციების იმპორტიორი ქვეყნისათვის, ინვესტიციური გარემოს მდგომარეობა არ წარმოადგენს აბსტრაქტულ ცნებას. ის აისახება მოზიდული ინვესტიციების რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მაჩვენებლებში.

**დიაგრამა 1 უმსხვილესი ინვესტორი ქვეყნების წილი
2017 წლის II კვარტალში (%) [4].**

ვინაიდან უცხოური კაპიტალის მოძრაობა ხელს უწყობს ხანგრძლივი ეკონომიკური კრიზისის შერბილებას, ცხოვრების დონის დაცემისა და უმუშევრობის ზრდის შენელებას და საშუალებას იძლევა სახელმწიფო საგარეო ვალის გადიდების გარეშე ქვეყანაში შემოტანილ იქნას ახალი მოწყობილობები და ტექნოლოგიები, გაიზარდოს დასაქმებულთა რაოდენობა და საბიუჯეტო შემოსავლები, უპრიანია სახელმწიფო ზრუნვის საგანი გახდეს საინვესტიციო გარემოს გაჯანსაღება. საქართველოს ეკონომიკური განვითარების თანამედროვე მდგომარეობის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ ქვეყნის საინვესტიციო გარემო ბოლო წლებში მიმზიდველია როგორც უცხოელი, ასევე ადგილობრივი ინვესტორებისათვის [5. გვ 4.].

მსოფლიო გამოცდილება ადასტურებს, რომ საინვესტიციო გარემოს გაჯანსაღებას მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ისეთი ეკონომიკური და ორგანიზაციული საკითხების მიზანმიმართული და კომპლექსური გადაჭრა, როგორიცაა: მაკროეკონომიკური სტაბილურობის მიღწევა; ცივილიზებული სამართლებრივი სივრცის შექმნა, რომელიც განმტკიცებული იქნება საბაზრო ეკონომიკის კანონებით; სახელმწიფო ფისკალურ პოლიტიკაში მასტიმულირებული როლის წინა პლანზე წამოწევა და ა.შ. მსოფლიო ინვესტიციების, საინვესტიციო საქმიანობის შესწავლის მეტად მდიდარი გამოცდილება არსებობს. ინვესტირებისა და მის ეკონომიკურ ზრდაზე გავლენის პრობლემები ამა თუ იმ კუთხით განხილულია ა. სმითის, დ. რიკარდოს, ა. მარშალის, კ. მარქსის, ჯ. კეინზის და სხვა ცნობილ მეცნიერთა ფუნდამენტურ ნაშრომებში [5. გვ 11.].

ფისკალური პოლიტიკის ლიბერალიზაცია საქართველოში

რადგანაც სახელმწიფოს ფისკალურ პოლიტიკაში მასტიმულირებული როლის წინა პლანზე წამოწევა საინვესტიციო გარემოს გაჯანსაღებისა და მიმზიდველუნარიანობის მნიშვნელოვანი ფაქტორია, საქართველოს ხელისუფლების მხრიდან მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგა ამ მიმართულებით, განსაკუთრებით 2017 წლის 1 იანვრიდან მოყოლებული.

თუნდაც, უაღრესად მნიშვნელოვანი და ყურადსაღებია საქართველოს „საგადასახადო კოდექსში“ შეტანილი ცვლილებები და დამატებები, რაც ამოქმედდა 2017 წლის 1 იანვრიდან, ე.წ. „ესტონურ მოდელზე“ გადასვლასთან დაკავშირებით.

უმნიშვნელოვანესს ამ კომპლექსურ ღონისძიებათაგან წარმოადგენს ის გარემოება, რომ: საწარმო არ იხდის მოგების გადასახადს, თუ არ მოხდება ამ მოგების დივიდენდის სახით გატანა და რეინვესტირება.

აღნიშნული საგადასახადო ტვირთის მოხსნა (მოგების გადასახადი შეადგენს დასაბეგრი მოგების მოცულობის 15%-ს) უდავოდ მასტიმულირებელი ფაქტორია საწარმოს გაფართოებული კვლავწარმოებისათვის, რისი თანამდევი შედეგებიცაა საწარმოო სიმძლავრეების გაზრდა, ახალი ტექნოლოგიებისა და მეცნიერებაში მიღწეული თანამედროვე გამოწვევების პრაქტიკაში დანერგვა, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა, ეკოლოგიური და სოციალური პრობლემების გადაჭრის ახლებური გზების დასახვა და ა.შ., რასაც, უდავოდ მოსდევს კვლავ მყისიერი დადებითი ფისკალური შედეგი სახელმწიფო საბიუჯეტო გადასახადების ზრდის სახით.

ნობელის პრემიის ლაურეატის ლეონტიევის ცნობილი გამონათქვამია: „ბიუჯეტის გაღატაკების იმაზე საუკეთესო გზა არ არსებობს, ვინემ გაზრდილი საგადასახადო განაკვეთებიო!“ აღნიშნულის გამოძახილი იყო XX საუკუნის 30-40-იანი წლების მსოფლიოში უდიდესი ეკონომიკური კრიზისის ჟამს აშშ-ის ხელისუფლების მიერ გატარებული სამი უმნიშვნელოვანესი ღონისძიება, რომლის დროსაც ჯამური საგადასახადო ტვირთი შემცირდა 10%-მდე, ყოველგვარი გადასახადისაგან განთავისუფლდა რეინვესტირების მოცულობა და ყველა ტიპის მაკონტროლებელს აეკრძალა ბიზნესისთვის ნებისმიერი ფორმით ხელის შეშლა.

თუ ცნობილ გამონათქვამს გავიმეორებთ, სოციალურ-ეკონომიკური სისტემებიც მსგავსია, თუნდაც ფიზიოლოგიური სისტემებისა, თუნდაც მგრძნობელობის თვალსაზრისით, შესაბამისი რეფლექსების გამოვლენით და ზუსტადაც ამ თვისებების გამო,

მეტი მგრძნობელობა და შესაბამისად უაღრესად სენსიტიურია საგადასახადო ტვირთისადმი ბიზნესის დამოკიდებულება.

2017 წელს საქართველოში განხორციელებულმა ფისკალური პოლიტიკის ლიბერალიზაციამ განაპირობა პირდაპირი, პორტ-ფელური, რეალური, არასაფინანსო და ინტელექტუალური ინვესტიციების მოცულობების ზრდა როგორც მოკლევადიან (1 წლამდე), ასევე საშუალოვადიან (1-3 წელი) და გრძელვადიან (3-5 წელზე მეტი) კაპიტალურ დაბანდებებში.

საინვესტიციო გარემოს, როგორც ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის ამაღლების უმთავრესი პირობის, ანალიზისას მივდივართ იმ დასკვნამდე, რომ სწრაფცვალებად კონკურენტულ სამყაროში საინვესტიციო გარემოს, ინვესტიციურ აქტიურობასა და ეკონომიკურ ზრდას-განვითარებას შორის მჭიდრო დიალექტიკური კავშირუროთიერთობა არსებობს. ყოველივე ეს კი ხელს უწყობს ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის და საბოლოო ანგარიშით, მოსახლეობის ცხოვრების დონის, საერთაშორისო ურთიერთობებში ქვეყნის ავტორიტეტის ამაღლებას.

სწორედაც, რომ ამ მოტივით იქნა დახვეწილი სახელმწიფოსა და გადასახადის გადამხდელებს შორის ურთიერთობა, რაც გამოიხატება შესაბამისად შემოსავლების სამსახურთან ფიზიკური კონტაქტის გარეშე (მიუსვლელად) საგადასახადო დეკლარაციების, მიმონერისა თუ საქმიანი დოკუმენტბრუნვის ელექტრონული ფორმით წარმოებაში. საგადასახადო დეკლარაციის ფორმებს, მისი შევსებისა და ელექტრონული დეკლარირების წესს განსაზღვრავს საქართველოს ფინანსთა მინისტრი. [6].

ყურადსაღებია ის გარემოებაც, რომ ზოგადად საგადასახადო ტვირთის ლიბერალიზაციას არ ნიშნავს საგადასახადო განაკვეთების შემცირება, რადგან უმთავრესს, გარდა საგადასახადო განაკვეთების მოცულობისა, წარმოადგენს დასაბეგრი ბაზის არეალი.

მაშასადამე, როდესაც საგადასახადო ტვირთის ლიბერალიზაციაზე ვმსჯელობთ, აქ აუცილებელია ორივე მიმართულებით იქნეს გადამდგმული ნაბიჯი ქვეყნის ხელისუფლების მხრიდან, როგორც საგადასახადო განაკვეთების ოდენობის შემცირების, ასევე დასაბეგრი ბაზის არეალის შემცირებისკენ.

დასასრულს დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ მართალია, ადმინისტრაციული წნეხის ლიბერალიზაცია საქართველოში, განხორციელდა მაგრამ როგორც წესი კვლავაც გადასახადის გადამხდელის კისერზეა ქვეყნის ინსტიტუციონალური მოწყობის სიმძიმე, რაც იმაზე მიანიშნებს, რომ გადასახადის გადამხდელისათვის უნდა შეიქმნას სწორედაც “სასათბურე პირობები”, რათა მისგან მიღებულმა შედეგებმა მოგვცეს ეკონომიკურად ძლიერი სახელმწიფოს შექმნის საშუალება.

ლიტერატურა:

1. თ.დადიანი, საქართველო — ყველაზე გახსნილი ქვეყანა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებისათვის. https://www.gfsis.org/media/download/EJSEF/Tamar_Dadiani.pdf
2. Doing Business 2018 Reforming to Create Jobs.
<http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>
3. საქართველოს კანონი „ინვესტიციების სახელმწიფო მხარდაჭერის შესახებ“. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/24076>
4. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოში II კვარტალი (წინასწარი). http://geostat.ge/cms/site_images/_files/georgian/bop/FDI_2017Q2-GEO-with%20cover.pdf
5. ე. ბარათაშვილი, დ. მაგრაქველიძე, საქართველოში საინვესტიციო გარემოს სრულყოფის პრინციპები; თბ. 2009. http://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/6006/1/Sainvesticio%20_Garemo.pdf
6. “საქართველოს საგადასახადო კოდექსი“ 67-ე მუხლი. <http://taxinfo.ge/images/stories/kodeqsi/kodificirebuli/kodeqsi28.12.2017.pdf>

REFERENCES:

1. T. Dadiani, Georgia - The most open country for Foreign Direct Investment. https://www.gfsis.org/media/download/EJSEF/Tamar_Dadiani.pdf
2. Doing Business 2018 Reforming to Create Jobs.
<http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>

3. The law of Georgia “on State Support for Investments”. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/24076>

4. Foreign Direct Investment in Georgia II Quarter (preliminary). http://geostat.ge/cms/site_images/_files/georgian/bop/FDI_2017Q2-GEO-with%20cover.pdf

5. E. Baratishvili, D. Magraqvelidze, Principles of investment environment in Georgia; Tbilisi. 2009. http://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/6006/1/Sainvesticio%20_Garemo.pdf

6. “Tax Code of Georgia” Article 67. <http://taxinfo.ge/images/stories/kodeqsi/kodificirebuli/kodeqsi28.12.2017.pdf>

STATE FISCAL POLICY – THE REAL DETERMINANT OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF A COUNTRY

Nikoloz Bakashvili,

Doctor of Economic Sciences,

Professor ; LLC Audit Firm

“Bakashvili and Company”, Director

RESUME

The article focuses on the most pressing problem of Georgia’s economic development - attracting investment from overseas countries. For this purpose, the types of investments and investment attracting factors, as well as the liberalization of fiscal policy in Georgia and its important consequences are discussed, such as:

The increase of direct, portfolio, real, non-financial and intellectual investments in both short-term and long-term capital investments. In addition, the article emphasizes that the burden of the institutional arrangement is on the country’s taxpayer; it is still important to create “greenhouse terms” for the taxpayer, the results of which will give us the opportunity to create a socially, economically strong state.

Key words: Fiscal policy; Investment; Attractiveness; Investment Types; Investment Environment; Reduction of Tax Burden.